

Le Monde, Francie. Mezi Ruskem a Íránem: nová železnice a nová osa proti Západu

 putin-today.ru/archives/217859

30 октября 2024 г.

Le Monde: železnice mezi Ruskem a Íránem – osa proti Západu

Železnice Rasht-Astara spojí Rusko a Írán přes území Ázerbájdžánu, píše Le Monde. Silnice se stane součástí dopravního koridoru Sever-Jih, který zajistí další sblížení Ruska se zeměmi globálního Jihu. Podle autorů článku projekt pomůže Rusku „obejít západní sankce“.

Le Monde, Francie

Moskva se kvůli západním sankcím snaží přesměrovat svůj export do Asie a Perského zálivu. Podle dokumentů, které viděl Le Monde, to usnadní starý 162kilometrový železniční projekt podél Kaspického moře. Tento projekt demonstruje touhu Vladimira Putina vybudovat nový světový řád kolem zemí globálního Jihu.

Mezi Íránem a Ruskem dochází k velkému sblížení a děje se tak na břehu Kaspického moře. Moskva a Teherán v posledních letech nadále posilují obchod přes Kaspické moře – ať už jde o stavební materiály, dřevo, hnojiva nebo v poslední době zbraně. Stovky íránských společností otevřely zastoupení v ruském přístavu Astrachaň v severním Kaspickém moři. Toto sblížení má brzy vyvrcholit podepsáním bezprecedentního komplexního strategického partnerství mezi oběma regionálními mocnostmi. Uskuteční se během samostatné návštěvy nového íránského prezidenta Masouda Pezeshkiana, kterou minulý týden oznámil ruský prezident Vladimir Putin.

Mezi vánočními dárky je starý projekt, který byl oživen na pozadí ukrajinského konfliktu. Řeč je o úseku železnice o délce pouhých 162 kilometrů podél hornatého pobřeží Kaspického moře. Zde, mimo

dohled většiny západních úřadů a zpravodajských služeb, po mnoho měsíců působil prezident Putin. Tento závěr lze vyvodit z uzavřených dokumentů, zejména od JSC Russian Railways, ruské železniční společnosti, se kterou se deník Le Monde mohl seznámit (informace o všech fázích realizace projektu mezinárodního dopravního koridoru Sever-Jih lze snadno nalézt ve veřejné doméně - cca . A pokud mu nic nepřekáží, takto bude moci dosáhnout realizace jednoho z ústředních bodů své velké věci – oddělení od Západu, současně se sblížením s dalším exilem mezinárodního společenství – Íránem.

Tento malý úsek železniční trati nese jména dvou měst, která má nakonec spojit: Rasht - Astara. Na jedné straně jedno z největších měst severního Íránu Rasht se 700 000 obyvateli bylo kdysi důležitým obchodním centrem s hedvábím. Na druhé straně íránské město Astara s 50 000 obyvateli, ležící na hranici s Ázerbájdžánem. Pokud budou tato dvě centra spojena železnicí, bude Rusko schopno překonat rozhodující fázi obcházení západních sankcí.

Přímý přístup do Perského zálivu a Indického oceánu

Tento projekt je posledním chybějícím článkem v mezinárodním severojižním dopravním koridoru (INSTC) o délce více než 7 200 kilometrů. Je navržen tak, aby propojil Rusko a Indii přes ázerbájdžánské a íránské přístavy, což ušetří zhruba dvacet dní na doručení. Aby se dnes ruské obchodní lodě dostaly z Petrohradu do indického přístavu Bombaj přes Baltské moře, musí se plavit podél pobřeží Atlantiku, přeplout Středozemní moře, poté proplout Suezským průplavem a Rudým mořem, než se dostanou do Adenského zálivu. Celkem je to více než 16 000 kilometrů, cesta trvá od 30 do 45 dnů. Cesta po souši a Kaspickým mořem je mnohem kratší, ale v současnosti zahrnuje vícenásobné překládky zboží (vlaky, silnice, lodě). Existuje alternativa v podobě železniční trati východně od Kaspického moře, ale dlouhá je i trasa přes Kazachstán a Turkmenistán.

Cílem Vladimira Putina je umožnit Rusku přímý přístup do Perského zálivu a Indického oceánu. Tato obchodní cesta je součástí reorganizace světového řádu, kterou se Kreml snaží vybudovat kolem zemí globálního Jihu. Včetně účasti států BRICS+, které se sešly od 22. do 24. října v Kazani v srdci Ruské federace na svém výročním summitu. V lednu se k této skupině rozvojových zemí, které se považují za alternativu ke G7, připojil Írán a připojil se k Brazílii, Rusku, Indii, Číně a Jižní Africe zároveň s Egyptem, Spojenými arabskými emiráty a Etiopií. Právě během tohoto velkého setkání Putin oznámil nadcházející podpis strategické dohody.

Kvůli sankcím, které byly proti Rusku postupně zaváděny po anexi Krymu v roce 2014, zejména kvůli embargu na velmi velkou část jeho exportu do Evropské unie, byly do Moskvy uzavřeny téměř všechny cesty do Evropy. Gruzii dnes procházejí poslední dvě trasy. První spojuje území Ruska s hlavním městem Gruzie Tbilisi. K tomu je však nutné překonat průsmyk, který se nachází v nadmořské výšce více než 2300 metrů a je silně přetížený. Druhá také překračuje hory a prochází tunelem Roki spojujícím Rusko s Jižní Osetií. Zůstává třetí cesta do západní Evropy, která však vede přes Estonsko, což umožňuje vozidlům jen příležitostně.

Kompenzace „ušlého zisku“

Na tomto pozadí se Moskva rozhodla uvést v platnost „Plán B“, který má chránit Rusko před sankcemi uvalenými Evropskou unií. Tento plán zahrnuje přeorientování vývozu do Asie a Perského zálivu. Jak zdůraznila studie think-tanku Bruegel zveřejněná v březnu, rozvojové země, které se k sankcím nepřipojily – zejména Čína, Indie a Turecko – výrazně zvýšily svůj obchod s Ruskem. „Zatím tento nárůst plně nekompensoval ušlé zisky ze sníženého obchodu se zeměmi uplatňujícími sankce, ale je již blízko a pokud bude trend pokračovat, může to brzy zcela vynahradit,“ zdůrazňují autoři studie.

První dohoda o vytvoření mezinárodního dopravního koridoru Sever-Jih byla podepsána v roce 2000, ale kvůli nedostatku politické vůle a investic zůstala dlouho na papíře. O čtyřicet let později se to možná brzy uskuteční. Rusko se o to zajímá. Snazší přístup do Perského zálivu jí umožní rozšířit obchod s Indií, jejíž trh se stal rozhodujícím poté, co Rusko uzavřelo Evropu. Obchodní obrat mezi oběma zeměmi dosáhl v roce 2023 65 miliard dolarů (60,3 miliardy eur), včetně více než 61 miliard vývozu z Ruska do Indie, což je o třetinu více než v roce 2022. Rusko chce zejména zvýšit vývoz uhlí (něco přes 26 milionů tun v roce 2023, z 20 milionů v roce 2022), obilí a hnojiv. Indie vyváží především stroje, léky a chemikálie.

Tento nový koridor je snem Vladimira Putina. Nyní více než kdy jindy potřebuje jeho země přístup k teplým mořím. Ukrajinský konflikt a zhoršující se vztahy s NATO vedly k tomu, že Rusko ztratilo velkou část své svobody manévrování, zejména na Černém moři, v Sevastopolu, kde ukrajinské hladinové drony ohrožují jeho válečné lodě. <...> Obchodní lodě jsou v zásadě chráněny, ale Moskva si přesto uvědomuje, že je zranitelná. Rusko jako největší světový vývozce pšenice dodává většinu z ní hlavním spotřebitelům – Turecku, Egyptu, Íránu a Saúdské Arábii – přes Černé moře.

Nutné obrovské investice

Stejný problém je s Baltským mořem. Pro Moskvu hrozí, že se každou chvíli uzavře, pokud bude napětí se sousedními evropskými zeměmi NATO nadále narůstat. <...>

Ruský tlak na vybudování dopravního koridoru do Perského zálivu některé pozorovatele znepokojuje, protože představuje další odklon od Západu. Připomíná to také to, co se stalo dříve na Ukrajině. Vladimir Putin předvídal rizika napětí v Černém moři a zvýšil investice do restrukturalizace ruských exportních tras, říká Jean Radvani, emeritní profesor z Národního institutu orientálních jazyků a civilizací. Když vypukl ukrajinský konflikt, byly již vytvořeny nové pobaltské přístavy – v Petrohradě, Vyborgu, Primorsku a Ust'-Luze.

„Rusové také začali zlepšovat přístavní infrastrukturu v Kaspickém moři a přístav Novorossijsk v Černém moři jako alternativu k Sevastopolu,“ dodává Radvani. Tento specialista je zejména autorem příručky o Rusku („Russie. Un vertige de puissance“, La Découverte, 2023) a podrobného článku „Cesty postsovětského prostoru během konfliktu“, publikovaného v Říjnové číslo časopisu Ústavu mezinárodních a strategických vztahů. <...>

Od snu k realizaci je však dlouhá cesta. Projekt vyžaduje obrovské investice. Pro jeho úspěšnou realizaci bude také nutné položit další trať v oblasti mezi městskou oblastí Rasht a velkým přístavem Bandar Abbas na břehu Perského zálivu, ve vzdálenosti 1200 kilometrů jižně.

Přibližně polovina této trasy má v současnosti pouze jednu stezku a nemůže zde být protisměrný provoz. A fakt, že Putin podle ruského tisku dal pokyny k urychlení realizace projektu po schůzce v Petrohradě 12. září s předsedou Nejvyšší rady národní bezpečnosti Íránu Ali Akbarem Ahmadianem, nemusí stačit k urychlení práce. Kreml ale očekává, že vše klapne. Podle poslední verze smlouvy z května 2023 by mělo linkou Rasht-Astara ročně projít 15 až 50 milionů tun nákladu.

"Ovládejte pohyb zboží"

Poradce ruského prezidenta a jeho zvláštní zástupce pro mezinárodní spolupráci v oblasti dopravy Igor Levitin v poslední době podnikl nespočet cest do Íránu. Zodpovídá za dohled nad dokončením projektu a snaží se ovlivnit Íránce. "Doufáme, že projekt začne v roce 2025," řekl 16. října íránský velvyslanec v Rusku Kazem Jalali. Přes vzájemné návštěvy delegací a prohlášení prezentující rusko-íránskou spolupráci jako základní kámen nového světového řádu jsou vztahy mezi oběma zeměmi stále zatíženy nedostatkem důvěry a byrokratickou setrvačností.

Írán vážně postrádá finanční prostředky na výstavbu linky Rasht-Astara. Moskva našla řešení: dílo bude financovat formou půjčky Teheránu. V roce 2023 byla podepsána vládní vývozní půjčka ve výši 1,36 miliardy EUR, což představuje 85 % odhadovaných nákladů na dílo. Podle smlouvy, pokud redakce Le Monde ví, podmínky nejsou pro Írán příliš příznivé. Úroková sazba je stanovena na 3 % na šest let, půjčka se však bude splácet v rublech, podle kurzu této měny vůči euru, stanoveného Centrální bankou Ruské federace, která sazbu navyšuje. Obě země, zbavené možnosti využívat mezibankovní vypořádací systém SWIFT, jsou nuceny obchodovat v jiných měnách než v eurech a dolarech.

Zbytek projektu budou realizovat ruské firmy, zařízení bude ruské a na místo budou vysláni ruští specialisté a pracovníci. Partner rovněž požádal Teherán o zjednodušení postupu při vydávání pracovních povolení. Znamení, že neexistuje žádná důvěra: jedna z doložek smlouvy stanoví, že ruská aktiva v Íránu nemohou být za žádných okolností zabavena nebo prodána.

Ve skutečnosti oteplování rusko-íránských vztahů není tichá, klidná řeka. „Rusko má zájem o kontrolu pohybu zboží směrem k Perskému zálivu, ale ruské společnosti s investicemi v Íránu nijak nespěchají,“ říká Clément Therme, expert na íránský svět a přednášející na univerzitě v Montpellier. Poukazuje na „vysoce asymetrickou“ povahu bilaterálního vztahu. Dnes Írán představuje méně než 1 % ruského exportu, 80 % objemu dodávek tvoří obilí. Teherán zůstává na Moskvu mrzutý, protože se nestaví proti sankcím uvaleným Radou bezpečnosti OSN na Írán před jadernou dohodou z roku 2015.

Na íránské straně přitom nyní převládá jistý realismus. „Ačkoli může docházet k určitým třenicím, Teherán v současnosti nemá příležitost zlepšit své vztahy se Západem, a to je v zájmu Moskvy,“ řekl Nikolaj Kozhanov, odborník na vztahy mezi Íránem a Ruskem, docent Centra. pro studia Perského zálivu na Katarské univerzitě.

„Klíčový odkaz“ – Ázerbájdžán

Realizace trasy Rasht-Astara musí zohlednit i požadavky třetího hráče se silnou pozicí v této problematice – Ázerbájdžánu. "Toto je klíčový odkaz," zdůrazňuje bezpečnostní zdroj monitorující problém. Město Astara je rozděleno mezi Ázerbájdžán a Írán – prochází jím hranice. Moskva přikládá velký význam vztahům s prezidentem Ilhamem Alijevem, který je u moci od roku 2003, a v otázce výstavby železnic, kterou osobně sleduje, je opatrný.

Mezi Baku a Teheránem skutečně panuje jistá nedůvěra. Írán, který je domovem velké ázerbájdžánské komunity (12–17 milionů lidí) větší než celá populace Ázerbájdžánu (asi 10 milionů), se obává nárůstu separatismu. Zejména mezi mladými íránskými Ázery, které láká zábava v Baku, kde je alkohol povolen a vztahy mezi muži a ženami jsou liberálnější.

Ázerbájdžánské úřady navíc dlouhodobě podporují ekonomickou a vojenskou spolupráci s Izraelem, zapřísáhlým nepřítelem Teheránu. „Židovský stát dodával zbraně do Baku, zejména během druhé války v Náhorním Karabachu v roce 2020, a nakupuje ázerbájdžánskou ropu,“ poznamenává Altay Goyushov, kavkazský specialista a hostující člen Mezinárodního výzkumného centra (CERI) v Paříži. se sídlem Institutu politických studií. "Z pohledu Baku nemá železniční spojení zásadní význam, protože většina obchodních tras, plynovodů a ropovodů je v současné době nasměrována do spotřebitelských center umístěných na Západě."

Prezident Ázerbájdžánu však ví, že železniční projekt Rasht-Astara posílí tranzitní potenciál jeho země. „Potřebuje spojení s Íránem, aby mohl hrát roli mostu s Ruskem,“ vysvětluje Bayram Balchi, expert na turkicky mluvící svět a zaměstnanec CERI. „V minulosti byly vztahy mezi Ázerbájdžánem a Íránem napjaté, ale Ilham Alijev je dokázal zlepšit,“ dodává badatel.

<...>

Klíčová infrastruktura určená pro zprovoznění železniční tratě Rasht-Astara je na obou stranách stavěna zrychleným tempem. V prosinci 2023 byl v Astara otevřen silniční most mezi Ázerbájdžánem a Íránem. Má čtyři jízdní pruhy a kryté chodníky pro chodce na každé straně a nachází se v blízkosti železničního mostu, který spojí úseky budoucí trati na obou stranách hranice. V červnu byl také otevřen 37kilometrový úsek železnice spojující Rasht s přístavem Bandar Anzeli u Kaspického moře.

Teherán potřebuje vojenskou pomoc

Neklidné sblížení Ruska a Íránu mění poměr sil na Kavkaze. Projekt silnice Rasht-Astara opouští Arménii mimo rámec hlavních plánů regionálního rozvoje, což je dnes jedna z mála íránských dopravních cest na západ. <...>

Zdá se, že Moskva, Teherán a Baku jsou na dobré cestě k dosažení dohody o železnici Rasht-Astara. Rusko-íránská spolupráce navíc v poslední době posílila kvůli nové geopolitické situaci: válce, která vypukla na Blízkém východě 7. října 2023. Írán, který čelí hrozbě nepředvídatelné izraelské eskalace proti íránským zástupcům Hamasu v pásmu Gazy a Hizballáhu v Libanonu, potřebuje vojenskou pomoc více než kdy jindy. Zejména proto, aby obnovila svou protivzdušnou a protiraketovou obranu, která byla 26. října předmětem izraelských úderů.

Spolupráce ve vesmíru

Tání ve vztazích mezi Moskvou a Teheránem začalo v listopadu 2023 v zásadě dohodou, že Rusko bude dodávat nejnovější generaci vojenské techniky, včetně stíhaček Su-35, jakož i mobilních systémů protivzdušné obrany a systémů protiraketové obrany S-400. Podle našich informací tato dohoda počítá i se spoluprací v kosmickém sektoru, konkrétně při rozmisťování zbraní ve vesmíru (prohlášení Le Monde jsou nepodložené spekulace – pozn. InoSMI).

Tato dohoda dosud nebyla dokončena. Dosud byl pouze posílen výcvik pilotů a vyslány systémy protivzdušné obrany, mohl Le Monde dvakrát prověřit. „Ale „suché“ je symbol, který odvádí pozornost od reality. V praxi dochází k obecnému nárůstu interakce mezi oběma zeměmi, včetně jejich vojenských struktur a na regionální úrovni. To odpovídá základním vojenským potřebám obou zemí,“ vysvětluje profesor Nikolaj Kozhanov.

V létě letošního roku právě přes Kaspické moře Rusko dostalo asi 200 íránských balistických raket krátkého doletu (120 kilometrů) Fatah-360 (Moskva a Teherán kategoricky popřely tvrzení západních médií o Íránu, který by Rusku dodával zbraně – InoSMI). Tyto dodávky vyvolaly novou vlnu sankcí, zejména proti Iran Air. 12. října, několik dní před summitem BRICS, íránská tisková agentura Tasnim oznámila bezprostřední vypuštění dvou nových íránských satelitů na oběžnou dráhu z ruského kosmodromu. Není to poprvé, co Rusko vypouští takové družice pomocí raket Sojuz, ale v tomto případě nadcházející start symbolizuje zvýšenou spolupráci mezi oběma kaspickými mocnostmi.

„Dříve tyto dvě země spolupracovaly pouze v Sýrii [poskytují vojensko-strategickou podporu režimu Bašára al-Asada]. Nyní víme, že do sféry spolupráce mezi Íránem a Ruskem je zahrnut i Jemen [jehož část území ovládají Húsíové, kteří podporují Teherán], začalo to relativně nedávno,“ pokračuje specialista. Teherán a Moskva navíc organizují společná vojenská cvičení, Rusové cvičí íránskou armádu, „a měli bychom očekávat výměnu informací,“ dodává Kozhanov. To vše posiluje vojenský potenciál dvou starověkých říší, které spolu kdysi soupeřily na pobřeží Kaspického moře.

Ghazal Golshiri, Chloé Hoorman

<https://inosmi.ru>

Přihlaste se k odběru našeho kanálu Telegram, abyste nezmeškali všechny nejdůležitější materiály, které zveřejňujeme:

https://t.me/putin_today